

Paminklas kunigaikščiams OGINSKIAMS Rietave

PARENGĖ ANTANAS JANIKAUSKAS

Prieš daugelį metų gimęs sumanymas Rietave pastatyti paminklą šio miesto pagrindus XVIII–XIX a. dėjusiems, Lietuvos ekonominei, socialinei ir kultūrinei pažangai daug nusipelnusiems valstybės, visuomenės veikėjams kunigaikščiams Oginskiams, tampa tikrove – paminklas Rietave turėtų būti sukurtas ir atidengtas jau šiais metais.

Paminklo Oginskių atminimo įamžinimui Rietave konkursas buvo paskelbtas 2011 metais. Jis susilaukė didelio ne tik menininkų, bet ir plačiosios visuomenės dėmesio. Konkursui buvo pateikta 14 projektų. Iš jų komisija 2012 m. gegužės mėnesį atrinko tris

Pirminė R. Midvikio sumanimo realizavimo versija (paminklinė skulptūra – priešais simbolinę kolonadą). Nuotrauka iš V. Rutkausko archyvo

Regimanto Midvikio paminklo „Akmeninė gėlė“ projekto maketas. Nuotrauka iš Vyto Rutkausko archyvo

pasiūlymus. Su jais visuomenė turėjo galimybę susipažinti ir už labiausiai patikusius projektus balsuoti Rietavo savivaldybės interneto svetainėje www.rietavas.lt. Tada daugiausiai balsų – 1543 (60,58 proc.) buvo skirta skulptoriaus Valdo Bubelevičiaus projektui „Tėvynės labui“ (fotodailininkas Juozas Valiušaitis). Antroje vie-

Vaizdas į buvusios Rietavo dvaro sodybos parko parterį iš centrinių rūmų vietą ženklinančios kolonados pusės. A. Černiausko nuotrauka. 2014 m.

toje liko 626 balsų (24,58 proc.) surinkęs Regimanto Midvikio paminklo „Akmeninė gėlė“ projektas, o trečioje vietoje – architekto Vytenio Mazurkevičiaus vadovaujamos kūrybinės grupės virtualaus įamžinimo projektas kodiniu devizu „732334“, už kurį buvo atiduoti 378 balsai (14,84 proc.). Konkurso vertinimo komisija (nepilnos sudėties) 2012 m. gegužės 18 d. palankiausiai buvo įvertinusi Regimanto Midvikio projektą, o Valdo Bubelevičiaus pasiūlymui ji skyrė antrąją vietą. Galutinį sprendimą turėjo priimti konkurso organizatoriai – Rietavo savivaldybės taryba ir administracija. Jo laukti teko gana ilgai. 2012 m. Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus direktorius Vytautas Rutkauskas rašė: „Svarbiausia – išvengti skubotų sprendimų. Nuo šio darbo sėkmės nemaža dalimi priklausys tolesnė Oginskių kultūros paveldo aktualizavimo perspektyva. Ne tikai Rietave, bet ir kituose Lietuvos regionuose. Iki Mykolo Kleopo Oginskio jubiliejinio 250-ųjų gimimo metinių (2015 m.) dar turime trejetą metų...“ Vykstant diskusijoms, kur ir kokį paminklą reikėtų pastatyti, buvo galutinai apsisistota ties R. Midvikio pasiūlymu. Anot šio autoriaus, tai kompaktiškas skulptūrinis ženklas iš granito, kuriame turėtų būti įkomponuoti Oginskiams skirti bronziniai medaliai ir plaketės. Skulptūrinio ženklo pagrindinė kompozicinė dominantė – Oginskių giminės herbo figūra (perskelto kryžiaus ant vartų motyvas). Ji padeda sukurti savitą skulptūrinę formą – „akmeninę gėlę“. Bronzinės detalės – plaketės ir medaliai – turėtų būti įleisti į poliruoto granito paviršių žmogaus akių aukštyje.

Pirminė pagrindinė šio projekto pasiūlymo nuostata, pasak autoriaus, buvo Oginskių atminimo įamžinimo skulptūrinį ženklą vizualiai glaudžiai susieti su paveldo elementu – buvusių Oginskių dvaro sodybos centrinių rūmų vietą simboliškai ženklinančia kolonada, kad jį abu papildytų vienas kitą, idėjiškai tapdami vertinga vienviene, efektinga dabar ir ateityje – atstačius rūmus. Autoriaus supratimu, vizualinė tarpusavio jungtis kolonadai turėjo suteikti daugiau filosofinių prasmų. Tokiu atveju nereikėtų statyti didelio paminklo, tad planuota pastatyti kamerinio dydžio artimam žiūrėjimui skirtą skulptūrinį ženklą, kuris būtų pritaikytas ir taktiliniam veiksmui (skatinantų liesti skulptūrą), padėtų geriau suprasti šį Oginskių giminės asmenybėms bei jų reikšmingiems darbams įamžinti skirtą mažosios plastikos kūrinį. Paminklą planuota pastatyti fasado kolonados centrinėje ašyje – keturių metrų skersmens apvalioje nau-

Buvusios Rietavo kunigaikščių Oginskių dvaro sodybos parko parterio fontano vietos vaizdas XX a. paskutiniojo dešimtmečio pradžioje. V. Rutkausko nuotrauka

Buvusios Rietavo kunigaikščių Oginskių dvaro sodybos parko parterio vaizdas 2012 metais. V. Rutkausko nuotrauka

jai išgrįstoje aikštelėje. Dedikacinį užrašą planuota iškalti pjedestalinėje dalyje, o priešingoje pusėje įamžinti šio projekto rėmėjus.

Ilgai užsitęsė šio paminklo projekto konkursas, dar daugiau laiko prireikė apsisprendžiant, kur tas paminklas turėtų stovėti. Pirminis autoriaus sumanymas buvo gerokai pakoreguotas – nutarta skulptūrinį ženklą statyti ne prie portiko kolonados, o dvaro sodybos parko parterio centrinėje dalyje – fontano baseino centre. Numatyta rekonstruoti ir patį fontaną. Jam veikiant iš baseino apskritimo į centrą pakreipta žiedinio fontano srovė turėtų tarsi pakylėti į viršų iš vandens iškylančią skulptoriaus R. Midvikio Oginskių herbo motyvais sukurtą „Akmeninę gėlę“. Ji bus 3 metrų dydžio, padaryta iš bronzos ir granito.

Rietavo dvaro sodybos parko parterio fontanas apie 1914-uosius metus. Fotografuota iš rūmų balkono. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus rinkinių